

CALITATEA EDUCAȚIEI CENTRATĂ PE PRODUS, DIN PERSPECTIVA PROGRAMELOR PISA, TIMSS ȘI PIRLS

APPROACHING THE QUALITY OF PRODUCT-CENTRED EDUCATION IN THE VIEW OF PROGRAMMES LIKE PISA, TIMSS, AND PIRLS

Alexandru BLAGA

Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” din Arad

Facultatea de Psihologie, Științe ale Educației și Asistență Socială

E-mail acm_bлага@yahoo.com

Abstract

The assessment of quality in product-centred education is a simplified one which can replace the complex assessment.

Making use of the expertise of programmes like PISA, TIMSS, and PIRLS, we can provide the assessment of quality with valid and reliable tools to obtain comparable and credible results.

Key words: *quality, education, product, assessment tools*

Cuvinte cheie: *calitate, educație, produs, instrumente de evaluare*

A).Programele PISA, TIMSS, PIRLS. Prezentare generală.

Programul PISA (Programme for International Student Assessment) [1], este un program inițiat de Organizația de Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) și se adresează elevilor de 15 ani. Are ca obiective determinarea măsurii în care, la sfârșitul perioadei de învățământ obligatoriu, elevii sunt pregătiți să facă față provocărilor societății moderne.

Instrumentele de evaluare folosite, sunt proiectate și implementate, având în vedere nevoia de a produce mecanisme de colectare a informației, de calitate, eșantionări reprezentative și prelucrări de date, de nivel superior. În plus, programul PISA, beneficiază de expertiză de mare anvergură culturală și lingvistică prin participarea reprezentanților beneficiarilor, țări înscrise în program, la elaborarea metodologie și instrumentelor de evaluare. Datele furnizate de program, sunt analizate punctual, pe domenii și sunt corelate cu alte informații despre mediul școlar (resurse, structură, implicarea părinților etc.) și socio-cultural (date demografice, percepții despre școală și activitatea profesorului, limba vorbită acasă, resurse materiale ale familiei etc.).

Indicatorii furnizați de programul PISA se înscriu pe trei paliere importante:

a) indicatori de bază, care se referă la nivelul cunoștințelor și competențelor elevilor din perspective pregătirii acestora pentru viață;

b) indicatori contextuali, care dovedesc legătura dintre nivelul competențelor și variabile de natură demografică, socială, economică și educațională;

c) indicatori de serie temporală care se generează prin acțiunile ciclice ale programului, (din trei în trei ani) și care indică evoluția sistemelor naționale de învățământ prin prisma rezultatelor obținute de elevi.

Programul TIMSS (Trends in International Mathematics and Science Study) [2], se adresează unor eșantioane situate pe trei nivele: primar mijlociu, secundar inferior și din anul final al învățământului secundar.

Un juriu internațional format din specialiști în curriculum, stabilește, pe baza studiului curriculumului din fiecare țară participantă, cadrul în care se dezvoltă testarea. În principal, cadrul dezvoltat are o dimensiune ce ține de conținut (științele vieții, științele pământului, chimie, fizică, mediu) și o dimensiune ce ține de performanțele așteptate (înțelegerea informațiilor simple,

înțelegerea informațiilor complexe, teoretizarea, analiza, rezolvarea de probleme, folosirea instrumentelor de investigare a lumii naturale)

Programul PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study) [3], este o evaluare comparativă internațională cu perioada de administrare o dată la cinci ani. Grupurile țintă sunt elevii ai claselor a patra, cu vârsta de 9, 10 ani. Domeniile vizate sunt citirea/ lectura și practicile legate de alfabetizare (dobândirea capacităților de bază în domeniul citirii/lecturii).

Conceptul de “reading literacy” include abilitatea de a utiliza și înțelege formele limbii scrise folosite de societate sau de individ.

Punctual, datele acumulate prin sistemul PIRLS servesc:

- comparațiilor între elevii diverselor sisteme educaționale din perspectiva citirii/lecturii
- studiului evoluțiilor performanțelor școlare
- studiului modului cum elevii valorizează lectura la sfârșitul învățământului primar
- explicării modului în care mediului familial încurajează citirea / lectura
- eficientizării demersului educativ prin organizarea mai bună a activităților de citire în școală dar și prin transferul de bune practici dintr-un sistem educațional național în alt sistem educațional național.

B)Politici educaționale de asigurare a calității educației

Asigurarea calității educației este astăzi o politică de stat, ce are în vedere cel puțin două aspecte: respectarea de către fiecare organizație furnizoare de educație a normelor (standardelor) elaborate la nivel național și satisfacerea așteptărilor beneficiarilor direcți și indirecti ai educației.

În condițiile descentralizării, statul va delega o seamă de atribuții organizațiilor furnizoare de educație care nu-și vor putea îndeplini misiunea decât în măsura în care, vor respecta normele (standardele) și vor răspunde așteptărilor beneficiarilor.

Procesul de asigurare a calității, de prevenire a apariției unor rezultate nedorite în formarea viitorilor cetățeni, este un proces complex în care este implicat întreg sistemul educațional și nu numai. Rezultatele acestui proces sunt măsurabile și comparabile, atât pe plan local și național cât și la nivel internațional.

Expertiza acumulată pe plan internațional de cele trei programe amintite dar și de altele, poate fi utilă în evaluarea calității educației. Evaluarea poate fi centrată pe produs, pe formabil, care este într-o evidentă corelație cu structura managerială a organizației, cu calitatea corpului profesoral, cu calitatea activităților școlare, cu calitatea curriculumului, a evaluării, a mediului educațional etc. O slabă calitate a produsului final sau intermediar la sfârșitul perioadei de școlarizare sau pe parcursul școlarizării, duce la abordarea mai atentă a organizației furnizoare de educație, a sistemului educațional în întregul său și în complexitatea sa. Calitatea bună a produsului nu necesită neapărat o evaluare specială a sistemului sau a organizației.

Un astfel de demers în evaluarea calității educației, aduce economie de resurse materiale și de timp. În plus, informațiile despre produs, prelucrate și sistematizate se comunică simplu și operativ, beneficiarilor direcți și indirecti dar și decidenților din domeniul educației.

Modelele proiectate și aplicate profesionist, cu care operează cele trei sisteme (PISA, TIMSS și PIRLS) au câteva caracteristici ce pot fi utile în toate evaluările calității centrate pe produs:

- abordarea unor domenii esențiale ale formării omului contemporan într-o succesiune temporar-evolutivă (vârsta, ciclul de învățământ)
- repetarea demersurilor evaluative privind produsele educaționale și înregistrarea informațiilor cu scopul de a putea fi comparate
- corelarea rezultatelor evaluărilor cu informații conexe privind mediul familial, școlar și economico- social
- abordarea formării din perspectiva „ce pot face cu aceste cunoștințe și competențe acumulate” și “cu ce îmi pot fi mie de folos” competențele dobândite.

Pentru organizațiile furnizoare de educație, evaluarea centrată pe produs, după modelele PISA, TIMSS sau PIRLS, poate fi aplicată întregii populații școlare sau numai unor eșantioane.

Instrumentele de evaluare proiectate după modelele amintite, pe caracteristicile enumerate, sunt aplicabile sistemelor micro, mezo sau macro de educație.

Folosirea curentă a unor astfel de instrumente familiarizează elevii cu exigențele în domeniu, contribuind astfel la ameliorarea rezultatelor românești în confruntările internaționale.

Concluzii

Evaluarea calității în educație din perspectiva produsului (formabilului) este o evaluare simplificată, ce poate înlocui evaluarea complexă, multicriterială a calității educației, cu costuri reduse, timp scurt de implementare, rezultate cuantificabile ce pot fi ușor transmise și interpretate de decidenții și beneficiarii educației. Descoperirea unor deficiențe în formare, oglindite în rezultatele evaluării produselor, cu metodologii și instrumente de calitate, concepute după modelele create de programele PISA, TIMSS și PIRLS, este urmată de evaluări complexe, multicriteriale ale întregii organizații sau a întregului sistem.

Modelele elaborate și aplicate în testările internaționale de tip PISA, TIMSS sau PIRLS sunt modele ce pot fi adaptate cu succes în evaluarea calității unor produse educaționale pe parcursul formării și la finalul ei.

O construcție a instrumentelor de evaluare a calității, după modelele amintite, conduce la colectarea unor informații credibile despre organizația furnizoare de educație sau despre sistem, instrumentele având un grad ridicat de validitate, fidelitate și fiabilitate.

BIBLIOGRAFIE

1. OCDE, 2003, *Cadre d'évaluation de PISA 2003*
2. <http://timss.bc.edu/>
3. <http://www.iea.nl/pirls2011.htm>
4. Behres, M, (sous la direction de), 2007, *La qualité en éducation*, Press de l'Université du Québec
5. Huberac, J,P, 2001, *Quide des méthodes de la qaulité*, Maxima, Paris
6. <http://www.learningmetrix.com/>
7. <http://oecd-pisa.hu/english>